

FRANTIŠKA PLAMÍNKOVÁ

1875-1942

ODVÁŽNÁ POLITIČKA VE SLUŽBĚ DEMOKRATICKÉ SPOLEČNOSTI

Františka Plamínková se narodila roku 1875 jako nejmladší z dcer do rodiny pražského obuvníka Františka Plamínka a jeho manželky Františky. Jako malé děvče byla velmi bystrá a tak jí rodiče zapsali na studia do Ústavu pro vzdělání učitelek v Praze. Po úspěšném složení maturitní zkoušky působila jako učitelka v letech 1894-1895 v Táboře a následně v Soběslavi. Byla také členkou Spolku českých učitelek a čím dál více se začala zapojovat do aktivit ženského hnutí. Tato práce ji velice pohltila a nakonec se musela rozhodovat, jakou cestou se v životě vydá, zda-li zvolí lásku či svou profesi. Nakonec se rozhodla vydat se cestou veřejného působení ve společnosti. Doba, ve které Františka Plamínková žila, ženám neumožňovala věnovat se jak své profesi, tak i své rodině - celibát učitelek byl poprvé formulován zákonem z roku 1870, kdy byla učitelská profese pro ženy brána jen jako pojistka pro případ, že se neprovdají a budou se muset živit samy.

Ve své veřejné činnosti se Františka Plamínková soustředila na to, co jí bylo osobně nejbližší, a to postavení učitelek ve společnosti - zejména zlepšení jejich postavení a boj za zrušení celibátu (to se jí nakonec také podařilo roku 1919, kdy byl celibát zrušen). Byla jednou ze zakladatelek Ženského klubu českého, kde se snažila ženskou otázku dostat do vědeckého diskurzu a téma přiblížit i vzdělaným mužům. V roce 1905 stála u zrodu Výboru pro volební právo žen a v roce 1907 upozornila na skutečnost, že ženy v Čechách mají pasivní i aktivní volební právo do zemského sněmu. Na zvolení první poslankyně Boženy Vikové-Kunětické v roce 1912 měla největší podíl právě Františka Plamínková.

Pořádala také přednášky, kde hovořila o postavení žen ve společnosti a v manželství. Nejznámější je její přednáška "O moderní ženě", která udávala cestu ženského hnutí v následujících letech. Moderní žena podle Plamínkové byla vzdělaná, přemýšlivá, pracovitá, neustále rozvíjející sama sebe a vstupující do manželství, kde si budou manželé rovnými partnery a budou mít stejná práva i povinnosti.

V roce 1918 vstoupila do České strany národně sociální a v roce 1925 získala v parlamentních volbách senátorské křeslo do Národního shromáždění ČSR. Mandát se jí podařilo obhájit i v roce 1929 a 1935.

V roce 1923 založila Ženskou národní radu - organizaci zastřešující ženské spolky liberálního směru - a stala se její předsedkyní. K jejímu založení jí vedlo přijetí nové československé ústavy v roce 1920, která hlásala, že "výsady pohlaví, rodu a povolání se neuznávají", a následné zjištění, že deklarovaná rovnost je jen "na papíře". Činnost Ženské národní rady se tak zaměřovala na osvětovou práci, spolupráci s institucemi a jedinci, kteří mohli mít vliv na poměry žen a na zrovnoprávnění žen i v praxi.

Františka Plamínková byla jednou z čelních představitelk ženského hnutí. Byla známá i v zahraničí, kam jezdila jako předsedkyně Ženské národní rady a také jako senátorka. Stala se místopředsedkyní i několika mezinárodních ženských organizací (např. Mezinárodní ženské rady, Mezinárodní aliance pro volební právo žen, Mezinárodního sdružení výdělečně činných žen, komise Open Door).

Mezinárodní spolupráce byla pro Františku Plamínkovou velice důležitá zejména ve 30. letech z důvodu hrozící německé agrese. Věřila v demokratickou společnost a demokratické ideály. Odmitla vyjádřit věrnost a loajalitu Německu a veřejně vystupovala proti nacistické ideologii. V roce 1938 napsala dopis Adolfu Hitlerovi, ve kterém se zastala prezidenta Edvarda Beneše. V následujícím roce byla zatčena a vězněna. Byla sice propuštěna, ale pod neustálým dozorem gestapa. Po atentátu na Reinharda Heydricha byla opět zatčena a deportována do Terezína. Byla zastřelena na Kobyliské střelnici 30. června 1942.

"Pane kancléři,

v řadě nesprávností, jež jste vyslovil ve své pondělní řeči a jež jsou vysvětlitelné jen historickými a národopisnými omyly, dotkl jste se těžkou urážkou našeho prezidenta doktora Beneše. I tato urážka snad je vysvětlitelnou nedostatkem informací, jimž podléhá diktátor, jehož okolí ho informuje toliko o věcech, které jsou ve směru jeho přání. Proto píši.

Letadlem jsem navštívila 13. až 15. května jižní Francii a tam, nikoli v Československé republice, jsem tiskem a hlasem lidu přesvědčována, že německá armáda se pohybuje k hranicím Československé republiky. Jak lze tedy říci, že to byl výmysl prezidenta doktora Beneše? Jako poctivá demokratka považuji za svoji lidskou povinnost vám, pane kancléři, napsat tato slova s pevnou vírou, že i proti vojenské přesile pravda zvítězí."

- Františka Plamínková v otevřeném dopise Adolfu Hitlerovi z 14. 9. 1937

Zdroje

KADLECOVÁ, Markéta. Františka Plamínková: zapomenutá bojovnice [online]. Fórum 50%. 22. 6. 2007. [cit. 2022-04-12].

Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/frantiska-plaminkova-zapomenuta-bojovnice>

KNÍŽKOVÁ, Gabriela. Františka Plamínková jako novinářka, politička a feministka – životopisná studie. Diplomová práce. Univerzita Karlova: Fakulta sociálních věd. 2022.

UHROVÁ, Eva. Radostná i hořká Františka Plamínková. [s.l.]: Mediasys, 2014. 344 s. ISBN 978-80-260-7207-2.

Fotografie

Portrét Františky Plamínkové [online]. Wikipedia.org. [cit. 2022-04-05]. Dostupný z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ka_Plam%C3%ADnkv%C3%A1#/media/Soubor:Franti%C5%A1ka_Plam%C3%ADnkv%C3%A1_1921.jpg